

Informace o přípravě novely zákona o soudech a soudcích

Vážené kolegyně,
vážení kolegové,
na konci března by Ministerstvo spravedlnosti mělo do připomínkového řízení rozeslat znění novely zákona o soudech a soudcích. To je věta, která pravděpodobně jen v málo lidech (včetně soudců) vzbudí nějaké

emoce. Ale tentokrát by měla. V přípravě je jedna z velkých novel zákona, který je pro naši práci a vůbec podobu soudnictví zásadní. Předpokládám, že v příštích měsících o této novele mnohé uslyšíte, ráda bych vás proto stručně seznámila s tím, jak probíhala její příprava z pohledu zástupců Soudcovské unie.

Ministerstvo spravedlnosti se tentokrát zachovalo jako zodpovědný budoucí předkladatel novely a vytvořilo prostor pro shromáždění názorů různých subjektů a jejich společnou diskusi. Je to pozitivní posun od přístupu, na který jsme byli zvyklí v minulých letech. Celkem se uskutečnila čtyři diskusní setkání.

První z nich (15. října 2018) bylo věnované přípravě a výběru soudců, průběhu funkce soudce a jejich hodnocení. Ministerstvo spravedlnosti připravilo k těmto otázkám dotazník, požádalo o jeho vyplnění soudce, soudní funkcionáře, Soudcovskou unii, Kancelář veřejné ochránkyně práv a spolek asistentů soudců Pro iustitia. Výsledky dotazníkového šetření nelze výstižně a stručně shrnout v rámci tohoto příspěvku, jsou však velmi zajímavé, a pokud se s nimi chce kdokoli seznámit, jsou k dispozici v kanceláři Soudcovské unie. V průběhu tohoto prvního kulatého stolu jsme se navzájem seznámili s modely, které jednotliví představitelé považovali za ideální, abychom mohli hledat jejich společné body a diskutovat nad výhodami a nevýhodami každého

z nich. Mnohem jednotnější byly názory na průběh funkce soudce a hodnocení soudců. Shodli jsme se na tom, že v současných podmínkách organizace našeho soudnictví nelze vytvořit model hodnocení soudců, který by byl ústavně konformní a odpovídal požadavkům mezinárodních dokumentů o nezávislosti justice. Nelze totiž splnit podmínku, že ve věci hodnocení soudců musí být finální rozhodnutí svěřeno orgánu, který je nezávislý a není spojen s výkonnou mocí. Tak to konstatoval Ústavní soud v nálezu ze dne 18. 6. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 7/02. Na okolnostech, o které opřel své rozhodnutí, se od té doby nic nezměnilo. K průběhu funkce soudce většina diskutujících potvrdila, že nejsou pravidelně a ve všech krajích realizovány tzv. vratné stáže na soudech vyšších stupňů. Pro zlepšení tohoto stavu však nestačí legislativní změna, je třeba zajistit v praxi, aby soudy nižších stupňů měly podmínky pro pravidelné vysílání svých soudců na stáž, aniž by tím ohrožovaly délku řízení či neúměrně zvyšovaly zatížení ostatních kolegů soudce-stážisty. Soudcovská unie nabídla jako řešení zavedení námi dlouhodobě doporučeného institutu emeritního soudce.

Podrobněji jsme tento institut představili na druhém setkání (12. listopadu 2018), čerpali jsme z pečlivě připraveného materiálu Kolegia Soudcovské unie pro sociální záležitosti, který schválila Republiková rada SU v loňském roce. Ministerstvo požádalo slovenské kolegy, aby představili projekt tzv. „létajícího soudce“, který se na Slovensku rozhodli zavést. Toto porovnání považuji za přínosné, neboť byly jasně pojmenovány důvody, pro které na Slovensku upřednostnili „létajícího“ soudce před emeritním. Tyto důvody se vztahují ke specifické slovenské justiční situaci (relativně vysoké důchody slovenských soudců, obecná nedůvěra k mnoha starším soudcům z dob působení Štefana Harabina), na naše podmínky nejsou použitelné. Ministerstvo spravedlnosti si k zavedení institutu emeritního soudce vyžádalo další analýzy, jsme připraveni

o jejich výsledcích dále diskutovat. A zdůrazňovat, že pro zajištění zástupů na jednotlivých soudech je toto řešení mnohem efektivnější než „létající“ soudce, neboť povolaný zástupce z řad emeritních soudců soud důvěrně zná a nastoupí do známého prostředí, na rozdíl od létajícího soudce, což je z podstaty věci začínající soudce, který se bez potřebných zkušeností ocitá stále v nových podmínkách.

Na tomto kulatém stole se dále hovořilo o vedlejší činnosti soudců a přísedících. Skupina Greco doporučila České republice v rámci čtvrtého kola hodnocení přijmout přísnější právní úpravu vedlejších činností soudců, a též přijmout jednotný „profesní etický kodex pro všechny soudce doplněný vysvětlujícími poznámkami a/nebo praktickými příklady včetně doporučení pro řešení střetu zájmů a souvisejících otázek (například v souvislosti s dary, vedlejšími činnostmi, kontakty s třetími stranami, mlčenlivostí atd.), který bude účinně předložen všem soudům a bude snadno dostupný veřejnosti“. V diskusi jsme se shodli na tom, že v České republice není možné citované doporučení splnit, není zde subjekt, který by mohl etický kodex pro všechny soudce vydat. V zemích, kde platí, ho vydala Nejvyšší rada soudnictví (či podobný subjekt), v Německu ani v Rakousku, tj. v zemích se stejným organizačním modelem soudnictví, soudci obecně závazný etický kodex též nemají. Ministerstvo spravedlnosti, jako součást moci výkonné, ze své podstaty nemůže závazně určit etické zásady činnosti soudců. S těmito závěry bez výhrady souhlasím, odpovídají mimo jiné mnoha mezinárodním dokumentům. Jako představitelka Soudcovské unie, která etický kodex pro své členy zformulovala, jsem přemýšlela nad tím, co je v této situaci naším úkolem. Dospěla jsem k závěru, že bychom se měli zamyslet nad tím, jak náš etický kodex více uvést v život. Tyto otázky mi kladl i jeden z jeho hlavních tvůrců, Jan Vyklický, při našich rozhovorech na konci roku 2017. Znovu jsem si je oživila a v příštích týdnech vám představím návrhy vedení Soudcovské unie v této oblasti.

Dalším tématem diskuse byli přísedící. Většina účastníků se vyslovila pro zachování tohoto institutu, ale zároveň kritizovala současnou podobu a podmínky výkonu této funkce. Z jejich projevů vyplynulo, že považují funkci přísedícího za smysluplnou a nikoliv překonanou, ale s velkými výhradami vůči stávající praxi, kdy pro nedůstojné finanční podmínky ji vykonává pouze omezený okruh osob.

Pro setkání dne 5. 12. 2018 ministerstvo vypracovalo shrnutí našich názorů na přípravu a výběr

soudců, hledali jsme přijatelný kompromis navržených tezí. Shodli jsme se na povinné přípravě adeptů na funkci soudce, nejdříve však po složení odborné zkoušky. Je bez významu, zda tyto uchazeče nazveme justiční čekatelé či kandidáti. Dovolte mi, prosím, k tomu osobní poznámku. Na setkáních představitelů justice, kde jsme diskutovali o možných podobách výběru soudců, se neustále skloňovaly pojmy „čekačský systém“ a „model s výběrovým řízením“, a stavěly se do vzájemných protikladů. Často se proti sobě stavěli i lidé, kteří o nich mluvili. Pokud však opustíme emoční rovinu a soustředíme se na obsah toho, co zástupci jmenovaných pojmů prosazují, rozdíly mizí a ty zásadní se hledají jen těžce. Všechny návrhy počítají s povinnou soudní praxí uchazeče. Liší se jen v tom, kdy ji absolvují a jak bude dlouhá. Soudcovská unie prosazuje absolvování této povinné praxe až po složení odborné zkoušky, neboť u těchto uchazečů již lze předpokládat vážný a vyhraněný zájem o činnost soudce, lze mu též svěřit kvalifikované úkoly, na nichž lze ověřit jeho předpoklady, organizační dovednosti, ale i schopnost snášet zátěž a pracovat pod určitým tlakem. Smyslem této praxe je samozřejmě zdokonalení a příprava samotného uchazeče, ale stejně důležité je získání důvěryhodného hodnocení.

I po druhém setkání na téma výběru soudců zůstalo otevřené, jak široce bude pojata skupina justičních čekatelů (kandidátů), a zda jmenování soudcem bude předcházet další výběrové řízení. Tato rozhodnutí učiní ministr spravedlnosti, každé z nich má svá negativa i pozitiva. Je samozřejmé, že zákonný rámec výběru soudců bude doplněn podzákonným prováděcím předpisem, i na jeho textu bude velmi záležet, zda zakotvený model výběru soudců bude funkční a povede k výběru kvalitních uchazečů.

Poslední kulatý stůl (14. ledna 2019) se týkal kárného řízení. Ministerstvo spravedlnosti převzalo podklady z dotazníkového šetření Nejvyššího správního soudu provedeného pro konferenci v květnu 2018. Soudcovská unie se proti tomuto přístupu ohradila, neboť odpovědi tehdy poskytli téměř výhradně funkcionáři soudů, tedy kární žalobci, jejichž názory pro účely kárného řízení nelze směřovat s názory soudců, kteří jsou v kárném řízení v protichůdném postavení. Z diskuse vyplynulo, že většina představitelů soudů považuje za vhodné, aby kárné řízení probíhalo ve dvou stupních namísto současného jednoho. Jejich návrhy na podobu nového stupně se však velmi liší, nejedná se o propracované záměry, ale spíše okamžité nápady. Soudcovská

unie souhlasí se záměrem zavést opět dvoustupňové kárné řízení. Důrazně však varuje před přijímáním takto zásadní nové úpravy bez potřebných analytických dat. Kárné řízení bylo z iniciativy ministerstva před 10 lety radikálně změněno, namísto dvoustupňového bylo zavedeno jednostupňové řízení, byly prodlouženy lhůty pro zahájení kárného řízení, změnil se kárný soud, byli přizváni externisté, zaveden princip „3x a dost“. Působení těchto změn je třeba nejdříve dobře vyhodnotit, zvážit všechny souvislosti nově navrhovaných opatření. Bez toho se jedná o neuvážená opatření, která soudnictví v ničem neopraví, pouze oslabí.

Na základě výsledků těchto diskusí Ministerstvo spravedlnosti připravuje text novely zákona o soudech a soudcích, který plánuje rozeslat brzy do připomínkového řízení. Zástupci ministerstva nás ujistili, že vypořádání našich připomínek a případných výhrad nebude formální. Splnění tohoto příslibu se budeme důsledně domáhat. Já za vedení Soudcovské unie ujistuji členy Soudcovské unie i ostatní soudce, že této novele budeme věnovat veškerou naši pozornost a energii, abychom dosáhli přijetí jen takových zákonných úprav, které dávají záruku důstojného, smysluplného a efektivního výkonu naší funkce.

VZORNÉ PRÁVO.CZ

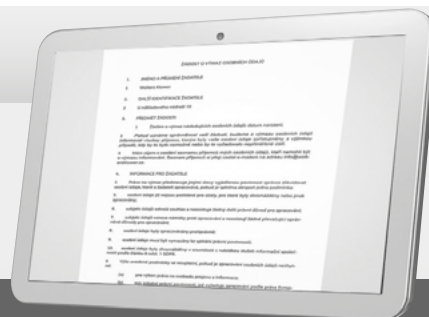
Vzory jak od právníka, které si ušijete jednoduše sami ve vaší on-line pracovně

Připravujete právní dokumenty a chcete mít jistotu, že vás spolehlivě ochrání? Vaše jediná on-line pracovna, kde máte právem 100% krytá záda

- Získáváte opravdovou kvalitu
- Máte své dokumenty stále k dispozici
- Vytváříte dokumenty šité na míru
- Máte vše pod kontrolou
- Vaše data jsou maximálně zabezpečená
- Ušetříte čas i peníze

Vzornepravo.cz přináší opravdovou kvalitu

Vzory jsou vytvořeny týmem špičkové advokátní kanceláře PRK Partners

Zkuste zdarma na **VZORNÉ PRÁVO.CZ**

 Wolters Kluwer

P / R / K
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Když si musíte být jistí